

EKSAMENSFORSIDE

Skriftlig eksamen med tilsyn

Emnekode: 2112	Emnenavn: Språket i utvikling og variasjon	
Dato: 28.11.2016	Tid fra / til: 10.00 – 15.00	Ant. timer: 5
Ansv. faglærer: Evy Beate Tveter		
Campus: Bø	Fakultet: Fakultet for allmennvitenskaplige fag	
Antall oppgaver:	Antall vedlegg: 2	Ant. sider inkl. forside og vedlegg: 4
Tillatte hjelpemidler (jfr. emnebeskrivelse): Ingen		
<p>Opplysninger om vedlegg:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liste over spesialtegn 2. Målføreprøve fra Stryn, Sogn og Fjordane 		
<p>Merknader: På oppgave 1 skal du velge mellom 1 a og 1b. På oppgave to skal du velge mellom 2a og 2b og mellom 2c og 2d. Oppgave 1 teller 2/3 av samla karakter. Oppgave 2 teller 1/3.</p>		

Oppgave 1 – Språkhistorie

Velg ei av de følgende oppgavene:

1a. I sin Fortale til Norsk Grammatik i 1864 skrev Ivar Aasen bl.a. følgende:

“I den nylig vaagnede Omhu for alle Mærker paa Selvstændighed, var det blevet et Slags Skik, at alt, som brugtes i Landet, skulde hedde norsk, og saaledes blev da ogsaa det benyttede Bogmaal kaldet det ‘norske’ Sprog, uagtet det dog var dansk, som det havde været. At Nordmænd gjerne vilde kalde sin Tale norsk, var naturligviis at undskylde, endskjønt det ikke blev saa ganske rigtigt, saa længe som man kun henholdt sig til det danske Bogmaal som den øverste Mønsterform, saa at man i alle Tvivlsmaal kom tilbage til den Regel, at ‘man skal tale, som man skriver’.”

Gjør ut fra dette greie for hvilke dilemmaer som ble diskutert rundt navnet på skriftspråket i Norge på 1800-tallet, og hvilke språkpolitiske implikasjoner diskusjonen hadde.

1b. Sitatet under er fra Moltke Moes tekst Nationalitet og kultur (1909). Gjør greie for den retninga - samnorsk - i norsk normeringstradisjon som Moe argumenterer for her, og pek på konkrete konsekvenser av denne ideologien i rettskrivingsutviklinga på 1900-tallet og videre fram til i dag.

“Har De været i Gudbrandsdalen og set brævandet fra Otta strømme ut i Laagen? Saaledes maa ogsaa de to nærskyldte maalformer flytte sammen. Og da vil det gaa som der: Den brægrønne strøm løper en mil eller to for sig selv, i kanten av Laagens graalige vand. Men til længer den kommer, til mere skjærer den grønne stripen ut i strømfaret. Og til slut er jøkelgrønheten borte, men ogsaa Laagens graahet; hele elven har skiftet lett, tat en lysere, grønlig farve.”

Oppgave 2 – Talemål og sosiolingvistikk

Det er to oppgaver om talemål (geografisk variasjon) – 2a og 2b. Du skal velge ei av dem, altså enten 2a eller 2b. Det er to oppgaver om sosiolingvistikk – 2c og 2d. Du skal velge ei av dem, altså enten 2c eller 2d.

Talemål

Enten:

2a. Gjør rede for typiske drag ved vestnorske dialekter. Bruk eksempler fra teksten «Skulesnakk» fra Stryn.

Eller:

2b. Gjør greie for “tjukk l” og retroflekse lyder. Hvordan blir disse målmerka brukt til å dele inn norske dialekter, og hva er den språkhistoriske bakgrunnen som ligger til grunn for dem? Kommenter kort isoglossen for skarre-r opp mot utbredelsen av retroflekse lyder.

Sosiolingvistikk

Enten:

2c. Forklar hva som er forskjellen på pidgin og kreol. Forklar også hva en koiné er, og hvordan det oppstår.

Eller:

2d. Forklar kort forskjellen på en lingvistisk, en sosiologisk og en psykologisk definisjon av begrepet dialekt. Forklar også hva et dialektkontinuum er. Illustrer forklaringa di med eksempler fra dagens norske språksituasjon.

Spesialtegn

Under er ei oversikt over spesialtegn som blir brukt i den vedlagte målføreprøva. Lista er henta fra læreboka *Det norske dialektlandskapet*.

Disse spesialtegn finnes ikke i skriveprogrammet du bruker på eksamen, så dersom du trenger å omtale lydene, kan du enten bruke den fonetiske beskrivelsen som står etter hvert tegn, eller den skrivemåten som står i parentes for de fleste tegna. Det viktigste er at du skriver det på en slik måte at vi skjønner hva du mener.

ɖ	stemt, retrofleks plosiv (rd)
ʈ	ustemt, retrofleks plosiv (rt)
ç	palatal frikativ (kj-lyden)
ɟ	retrofleks flap (tjukk l)
ʂ	retrofleks frikativ (sj-lyden)
ŋ	retrofleks nasal (rn)
ŋ̊	velar nasal (ng)
ɲ	palatal nasal (nj)
ʎ	palatal lateral (lj)
ɭ	retrofleks lateral (rl)
ɟ͡ʂ	affrikat (tj-lyden)
ç	ustemt, palatal plosiv
ɟ͡ɟ	stemt, palatal plosiv
ɣ	uvular frikativ (skarre-r)
ø̥	vokal mellom ø og å

- 22 Lars: då ee ja (.) æi de e litt tili e samnt de
 23 Liv: * du bli klok då
 24 Lars: [*framre klikkelyd*] (.) ja de [*leande-*] får no [*-leande*] ...
 25 Liv: forhåpentlvis + [*leande*] [*latter*]
 26 Lars: * forhåpentlvis + [*leande*]
 27 Liv: næi da
 28 Lars: menn no ska e no kámme hæim ijenn so (.) flytte hæim ijenn
 29 Liv: * {*uforståeleg*}
 30 Liv: ska du?
 31 Lars: ja
 32 Liv: bu i Stryn te nesste år?
 33 Lars: * [*latter*]
 34 Lars: ja
 35 Liv: på iddrætt?
 36 Lars: næi allmenn [*kremling*]
 37 Liv: å?
 38 Lars: imm
 39 Liv: blæi de færr travelt?
 40 Lars: ja ha hatt so møcçe problem me knena så
 41 Liv: å ja de e cçedeli då
 42 Lars: * ja e ha cçe fætt trenna şikkeli
 43 Liv: næ
 44 Lars: so ee (.) ja
 45 Liv: * so kann du kámme borrt te åss då væit du få vi ha sånn
 46 stælleromn borrt på hælise å sosial sånn şukesæggje å
 47 dukke oppi å rullestola å (.) kann du bæire kámm borrt M1
 48 va dær en gånng (.) M1 å M2 [*latter*]
 49 * ja * [*latter*] ja * ehe
 50 Lars: færunndra meg iccçe
 51 Lars: * næi + [*leande*] {*uforståeleg*} [*latter*]
 52 Liv: ja e de cçækket på hælise å sosial?
 53 Liv: ja d e så komisk (.) hærrlihet
 54 Lars: å?
 55 Liv: {*uforståeleg*}
 56 Liv: vi sitte bæire å ler då få ijnen şonna nåkentiñj å så bæire
 57 sånn dærre (.) «ja ka du sæi ditta en gånng te då e fikk iccçe
 58 ditta me meg» å så
 59 Lars: * [*latter*]
 60 Lars: ja
 61 Liv: ja vi ka bruke tre tima på samme tinnge væit du ut'n att
 62 [*leande-*] nåken şonna nåkentiñj [*-leande*] [*latter*]
 63 Lars: * [*latter*]
 64 Lars: æin jæñg me smartija rætt å slætt
 65 Liv: * [*framre klikkelyd*] rætt å slætt

Skulesnakk

Samtale mellom «Liv» og «Lars» frå Stryn i Sogn og Fjordane, opptak i 2008

- 1 Liv: ka ti du kámm hæimatt då (.) fredag?
 2 Lars: fredag ja (.) fredaks kveld (.) [*trekk pusten*] fø- ætter en ni
 3 times (.) skuledag [*sukking*]
 4 dákke ha so låpne skuledaga
 5 Lars: jaa de va ee (.) n- ælle (.) de spøsst nå allt ette omm de e vår
 6 elle s- (.) hæust elle vinnter då (.) menn ee
 7 Liv: * a menn
 8 Liv: alikkavæil
 9 Lars: ja
 10 Liv: menn så trene dákk sikk gannske masse å da
 11 Lars: * ja
 12 Lars: so ee (.) de no på ee (.) våren bli de harrt då e de (.) då e de
 13 to daga e de trening (.) so (.) alle ræi annre dagane e re ni
 14 times skuledag (.) frá fæmm ...
 15 Liv: * ka ti dákke starrta då då?
 16 Lars: fæmm áver átte
 17 Liv: ái
 18 Lars: till ee kvært på fire
 19 Liv: [*latter*]
 20 Liv: fæmm áver átte he no cçe státt opp en gånng [*latter*]
 21 Lars: * [*latter*]

